

Finans Norges innspill til finanskomiteens behandling av statsbudsjettet for 2023

Historisk skatteskjerpelse på næringsliv og høykompetanse svekker konkurransekraft

I en tid med inflasjonspress er det viktig å holde igjen på oljepengebruken, men desto viktigere å prioritere fremtidig vekstkraft i økonomien. Statsbudsjettforslaget for 2023 innebærer en historisk høy skatteskjerpelse på næringsvirksomhet. Å trekke så store midler ut av privat sektor for å øke offentlige utgifter vil redusere næringslivets mulighet til å gjennomføre nødvendige investeringer i omstilling, det grønne skiftet og nye verdiskapende arbeidsplasser og prosjekter, og true fremtidig finansiell stabilitet.

Det norske finansmarkedet er tett sammenvevd med og helt avhengig av det internasjonale kapitalmarked. Statsbudsjettet er ikke stramt nok til å hindre videre inflasjonspress og økte renter, og faren er at den norske kronen kan svekke seg videre. Vi er bekymret for at grepene i statsbudsjettet vil gjøre det dyrere for norsk næringsliv å få finansiering. I kapitalmarkedene er man avhengig av tillit, som fordrer langsiktighet og forutsigbarhet. Det er skapt en uro der utenlandske investorer oppfatter en økt risiko som gjør at investorer vil kreve høyere avkastning for å finansiere norsk næringsliv, og det er allerede tegn på at utenlandske investorer vurderer å vekte seg ned. Skal Norge lykkes med å nå sine klimamål, vil en trenge risikovillig kapital til innovasjon og skalering av det nye næringsliv.

Skatt på høykompetanse og seniorarbeidstager

Finans Norge vil spesielt peke på forslaget om å innføre en særlig arbeidsgiveravgift på inntekter over 750 000 kroner. Dette er i praksis en kompetanseavgift som vil ramme kunnskapsarbeidsplasser over hele landet. Mange helt vanlige arbeidstakere med høyere utdanning som har stått i arbeidslivet noen år har en lønn over 750 000 kroner. En særskatt for slik kompetanse vil gi norske bedrifter en betydelig konkurranseulemp og svekke vekstkraften og vår evne til å finansiere fremtidens vekstsamfunn. Effekten vil være å hente slik kompetanse utenfor Norge. Dette er stikk i strid med det kompetanseløftet vi har behov for.

For finansnæringen kommer denne ekstra arbeidsgiveravgiften på toppen av at man allerede har 5 prosent ekstra arbeidsgiveravgift for alle ansatte og økt skatt på overskudd gjennom finansskatten. Svært mange av finansnæringens ansatte jobber i lokale og regionale banker over hele landet. Vi minner også om at regjeringen i Hurdalsplattformen lovet å foreslå en omlegging av finansskatten bort fra den ekstra arbeidsgiveravgiften man allerede har. Nå går man motsatt vei ved å ytterligere skattlegge arbeidsplasser.

Økt skatt på sparebanker

Regjeringen foreslår en doubling av formueskattesatsen for upersonlige skatteyttere fra nivået i 2022. I RNB ble skattesatsen for upersonlige skatteyttere økt fra 0,15% til 0,25%, og nå legger regjeringen opp til en ytterligere økning til 0,3%. Dette rammer sparebankene og deres stiftelser hardt, og svekker deres mulighet til å støtte samfunnsutvikling og allmenntytte formål over hele landet. Sparebanker har i flere hundre år blitt bygget opp av lokalsamfunn, som har stilt kapital til rådighet uten å kreve eierskap i retur. Ved siden av eierandelskapitalen, som er knyttet til egenkapitalbevis, representerer den eierløse samfunnskapitalen en viktig del av sparebankenes samlede finansiering og representerer en viktig støtpute for lokale sparebanker ved fremtidige sjokk til finanssektoren. En foreløpig beregning viser at sparebankenes formueskattekostnad vil bli om lag 290 millioner kroner neste år.

I tillegg til særskilte kapitalkrav, og at sparebanksektoren treffes ekstra hardt av finansskatten, bidrar formuesskatten til et press mot sparebanksektoren og gir konkurranseulempet for denne forretningsmodellen. Næringen preges av mange fusjoner, og flere vil komme om rammevilkårene for sparebanker forverres.

Prioritering av vekstfremme i statsbudsjettet

Oljepengebruken må holdes igjen, og innstramninger bør i større grad skje i offentlig sektor for å bidra til omstilling og dempet inflasjonspress. Fra perspektivmeldingen pekes det særlig på behovet for å øke produktivitetsveksten i offentlig sektor som viktig for å sikre bærekraft i offentlige finanser. Statsbudsjettet burde derfor ha kuttet utgifter og prioritert digitalisering av offentlig sektor og utvikling av fremragende kompetanse.

Investeringer i digitalisering

Norge er et av verdens mest digitaliserte land, men vi har fortsatt et stort potensial. Dette viser prosjektene som en rekke offentlige etater og finansnæringen har kjørt sammen over flere år: Digital Samhandling Offentlig Privat. Her har blant andre Skatteetaten, NAV, Politiet, Økokrim, Kartverket, Domstolsadministrasjonen, Brønnøysundregistrene, Digitaliseringsdirektoratet og finansnæringen utviklet digitale prosjekter som er beregnet til å spare det norske samfunnet for 60 milliarder kroner over de neste 10 årene. Investeringene i disse prosjektene er nesten usynlige i forhold til gevinstene de gir. Finans Norge frykter at dette er investeringer som kan kuttes dersom ikke budsjettene til relevante etater er eksplisitte på bevilgninger til formålet. Det er også et urovekkende signal at regjeringen foreslår å kutte budsjettet til Digitaliseringsdirektoratet – som er det organet som samordner denne satsingen.

Pensjon fra første krone for selvstendig næringsdrivende

Finans Norge er svært fornøyd med at regjeringen foreslår at også selvstendig næringsdrivende kan få skattefavourisert tjenestepensjonssparing fra første krone i 2023 ved å fjerne «bunnfradraget» på 1G for tjenestepensjonsordninger som er etablert på frivillig grunnlag. Dette er en god nyhet for de rundt 200 000 selvstendig næringsdrivende i Norge. Finans Norge oppfordrer Stortinget til å gi sin tilslutning til dette.

Nytt verktøy for bedre klimapolitisk styring

Statsbudsjettet medfølges for første gang av en klimastatus og -plan. Finans Norge ønsker at disse brukes som strategiske verktøy for klimapolitisk styring og mener det er nyttig for å diskutere retning og tiltak. Offentliggjøringen av klimastatus og -plan bør være en årlig øvelse sett i sammenheng med publiseringen av statsbudsjettet. Dette vil gjøre det enklere å se sammenhengen mellom behovet for utslippskutt og virkemidler/tiltak for å bidra til dette, og de økonomiske prioriteringene til regjeringen. Selv om det er positivt at regjeringen lanserer en klimastatus og -plan, er det viktig å være bevisst på at planen viser at Norge i årene 2021 og 2022 har opparbeidet seg en «utslippsgjeld» på til sammen 900 000 tonn CO₂e. Det er viktig at Stortinget sørger for at trykket holdes oppe på tiltak og virkemidler for å sikre kutt i klimagassutslipp, i tråd med Norges klimamål og «utslippsbudsjettet» tilgjengelig i årene frem mot 2030 og 2050.

Manglende satsing på klimaforebygging

Finans Norge er skuffet over at regjeringen heller ikke i år har styrket satsingen på flom- og skredforebygging. Behovet for å gjøre Norge mer robust mot naturskader er stort, og

samfunnsøkonomisk er det billigere å forebygge enn å erstatte og reparere når skaden har intruffet. NVE har tidligere anslått et etterslep på nødvendige tiltak på over 4 milliarder kroner, og viser i sin oversikt at det vil koste 85 milliarder kroner å sikre eksisterende bebyggelse mot flom, kvikkleireskred og erosjon. Det anslås at hele 210 000 bygninger har et sikringsbehov. Bevilgningsforslaget til kap. 1820 post 22 skred- og flomforebygging er for svakt, og bør dobles fra 263 til 526 millioner kroner.

Hvitvasking – register over reelle rettighetshavere

Finans Norge merker seg med bekymring at fase 2 av register over reelle rettighetshavere ikke gjennomføres i statsbudsjettet. Vi har tidligere påpekt at lov og forskrifter om reelle rettighetshavere er problematisk i forhold til hvitvaskingsloven. Med denne manglende finansieringen vil registerets nytteverdi i hvitvaskingssammenheng ytterligere svekkes. Det sender uheldige signaler om viljen til å bekjempe økonomisk kriminalitet.